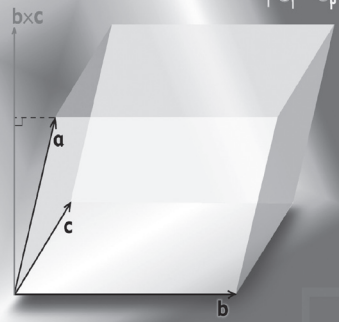

$$a \cdot (b \times c) = \begin{vmatrix} a_1 & a_2 & a_3 \\ b_1 & b_2 & b_3 \\ c_1 & c_2 & c_3 \end{vmatrix}$$

هندسه تحلیلی و جبر خطی

فصل اول: بردارها

۱۸۶ تست

آزمون اول: نقطه و بردار در فضای سه بعدی (صفحات ۱۰ تا ۲۲)

سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
تست های ۱ تا ۱۸	تست های ۱۹ تا ۳۶	تست های ۳۷ تا ۴۶

آزمون دوم: ضرب داخلی دو بردار (صفحات ۲۳ تا ۴۰)

سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
تست های ۱ تا ۲۹	تست های ۳۰ تا ۶۱	تست های ۶۲ تا ۸۱

آزمون سوم: ضرب خارجی، مختلط و سه گانه ی بردارها (صفحات ۴۱ تا ۵۴)

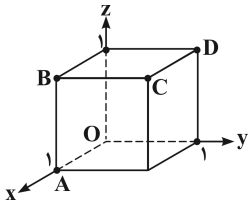
سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
تست های ۱ تا ۲۱	تست های ۲۲ تا ۴۵	تست های ۴۶ تا ۵۹

آزمون جامع (۱۱ تست) (صفحه ۵۵)

آزمون

نقطه و بردار در فضای سه بعدی

سطح (۱)

(مشابه تمرین کتاب درس)

- ۱- شکل مقابل، یک مکعب به ضلع واحد است. مختصات کدام نقطه صحیح نیست؟
- (۱) $A(1,0,0)$ (۲) $B(1,0,1)$ (۳) $C(1,1,0)$ (۴) $D(0,1,1)$

۲- نقطه‌ی $A(1,2,3)$ مفروض است. کدام گزینه صحیح نیست؟

- (۱) تصویر A روی محور X ها، نقطه‌ی $(1,0,0)$ است. (۲) تصویر A روی صفحه‌ی XY ، نقطه‌ی $(1,2,0)$ است.
 (۳) قرینه‌ی A نسبت به محور Z ها، نقطه‌ی $(1,2,-3)$ است. (۴) قرینه‌ی A نسبت به صفحه‌ی YZ ، نقطه‌ی $(-1,2,3)$ است.

۳- نوع مثلثی که رأس‌هایش $A(1,0,0)$ ، $B(1,1,1)$ و $C(1,1,0)$ باشند، کدام است؟

- (۱) متساوی‌الساقین (۲) قائم‌الزاویه (۳) متساوی‌الاضلاع (۴) قائم‌الزاویه‌ی متساوی‌الساقین

۴- اگر سه نقطه‌ی $A(1,2,-1)$ ، $B(3,0,1)$ و $C(1,2,1)$ رأس‌های مثلث ABC باشند، طول میانه‌ی AM کدام است؟ (مشابه تمرین کتاب درس)

- (۱) ۲ (۲) ۳ (۳) $\sqrt{6}$ (۴) $2\sqrt{2}$

۵- قرینه‌ی نقطه‌ی $A(2,-2,3)$ نسبت به نقطه‌ی $M(2,0,1)$ ، از محور y ها چه فاصله‌ای دارد؟ (مشابه آزاد ۹۱)

- (۱) $\sqrt{5}$ (۲) ۲ (۳) $2\sqrt{2}$ (۴) ۳

۶- چند نقطه روی محور Ox وجود دارند که از نقطه‌ی $A(1,2,3)$ به فاصله‌ی $\sqrt{5}$ باشند؟

- (۱) صفر (۲) یک (۳) دو (۴) بی‌شمار

۷- اگر بردار $a = (1,2,-1)$ قطر یک مکعب باشد، طول یال مکعب کدام است؟

- (۱) $\sqrt{2}$ (۲) $\sqrt{3}$ (۳) ۲ (۴) ۳

۸- بردار $a = (1,2,3)$ مفروض است. کدام گزینه صحیح نیست؟

- (۱) تصویر \vec{a} روی محور Oy ، بردار $(0,2,0)$ است. (۲) تصویر \vec{a} روی صفحه‌ی XZ ، بردار $(1,0,-2,3)$ است.
 (۳) قرینه‌ی \vec{a} نسبت به محور Oz ، بردار $(-1,0,-2,3)$ است. (۴) قرینه‌ی \vec{a} نسبت به صفحه‌ی YZ ، بردار $(-1,2,3)$ است.

۹- نقاط $A(1,2,-1)$ ، $B(2,0,1)$ ، $C(3,1,2)$ و D مفروض‌اند. اگر بردارهای \vec{AC} و \vec{BD} مساوی باشند، اندازه‌ی تصویر بردار \vec{AD} روی صفحه‌ی xy کدام است؟

- (۱) ۳ (۲) $3\sqrt{2}$ (۳) ۲ (۴) $2\sqrt{3}$

۱۰- نقاط $A(6,-1,6)$ ، $B(1,-1,1)$ و M در رابطه‌ی $\vec{MA} = 2\vec{BM}$ صدق می‌کنند. فاصله‌ی نقطه‌ی M از صفحه‌ی xz کدام است؟

- (۱) $3\sqrt{2}$ (۲) $\sqrt{10}$ (۳) ۳ (۴) ۱

۱۱- اگر دو بردار $v_1 = (2,1,m+1)$ و $v_2 = (-1,2k,1)$ موازی باشند، آن‌گاه m و k برابر است با:

- (۱) $\begin{cases} m = -3 \\ k = \frac{-1}{4} \end{cases}$ (۲) $\begin{cases} m = -3 \\ k = \frac{1}{4} \end{cases}$ (۳) $\begin{cases} m = 3 \\ k = \frac{1}{4} \end{cases}$ (۴) $\begin{cases} m = 3 \\ k = -\frac{1}{4} \end{cases}$

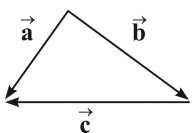
(سراسری تجربی ۸۸ فارغ از کشور)

۱۲- اگر $\vec{AB} + \vec{BC} + 2\vec{MP} + 2\vec{PN} = \vec{0}$ ، آن‌گاه زاویه‌ی بین دو بردار \vec{AC} و \vec{MN} چند درجه است؟

- (۱) صفر (۲) ۶۰ (۳) ۹۰ (۴) ۱۸۰

۱۳- در شکل مقابل اگر طول بردارهای a ، b و c به ترتیب ۳، ۵ و ۷ باشد، اندازه‌ی بردار $\vec{a} + \vec{b} + \vec{c}$ کدام است؟

- (۱) ۶ (۲) ۸ (۳) ۱۲ (۴) ۱۵

۱۴- در مستطیل ABCD حاصل $\vec{CA} + \vec{DB}$ کدام است؟

- (۱) $2\vec{BC}$ (۲) $\vec{0}$ (۳) $2\vec{DA}$ (۴) $2\vec{AB}$

(آزاد ۸۱)

۱۵- اگر $\vec{v}_1 = 2\vec{i} + 3\vec{j} + \vec{k}$ و $\vec{v}_2 = \vec{i} - \vec{j} + \vec{k}$ باشد، حاصل $\frac{|\vec{v}_1 - 2\vec{v}_2|}{|\vec{v}_1 + 2\vec{v}_2|}$ کدام است؟

- (۱) ۱ (۲) $\sqrt{6}$ (۳) $\frac{\sqrt{6}}{6}$ (۴) $\frac{\sqrt{2}}{2}$

۱۶- بردارهای $a = (-1, 1, 1)$ و $b = (2, -1, 3)$ دو ضلع یک مثلث اند. طول ضلع سوم مثلث کدام است؟

- (۱) $\sqrt{14}$ (۲) $\sqrt{17}$ (۳) ۴ (۴) ۳

۱۷- اگر $\vec{a} = 2m\vec{i} - m\vec{j} + 2mk\vec{k}$ برداری یکه باشد، مقدار m کدام است؟

- (۱) $\pm \frac{1}{3}$ (۲) $\pm \frac{\sqrt{3}}{3}$ (۳) ± 1 (۴) $\pm \frac{\sqrt{2}}{2}$

۱۸- اگر $\vec{a} = (-1, 2, 0)$ و $\vec{b} = (1, 1, -2)$ بردار یکه‌ی نظیر بردار $2\vec{a} - \vec{b}$ کدام است؟

- (۱) $(\frac{1}{3}, -\frac{2}{3}, \frac{2}{3})$ (۲) $(-\frac{1}{3}, -\frac{2}{3}, \frac{2}{3})$ (۳) $(-\frac{3}{5}, 0, \frac{4}{5})$ (۴) $(-\frac{4}{5}, \frac{3}{5}, 0)$

سطح (r)

۱۹- اگر فاصله‌ی نقطه‌ی $A(x, y, z)$ از محور x ها، محور y ها و صفحه‌ی xy به ترتیب برابر $\sqrt{13}$ ، $\sqrt{14}$ و ۳ باشد، فاصله‌ی A از مبدأ

مختصات کدام است؟

- (۱) ۶ (۲) $3\sqrt{2}$ (۳) $2\sqrt{3}$ (۴) ۴

۲۰- اگر چهار نقطه‌ی $A(1, 2, -1)$ ، $B(2, -1, 1)$ ، $C(3, 0, 2)$ و D ، رأس‌های متوازی‌الاضلاع ABCD بوده و نقطه‌ی $G(a, b, c)$ مرکز ثقل

مثلث ACD باشد، مقدار $a + b + c$ کدام است؟

- (۱) ۳ (۲) ۴ (۳) $\frac{5}{3}$ (۴) $\frac{1}{3}$

۲۱- مکان هندسی نقاطی از صفحه‌ی xy که از نقطه‌ی $A(1, 2, -3)$ به فاصله‌ی ۵ باشند کدام است؟

- (۱) نقطه (۲) دایره (۳) کره (۴) تهی

۲۲- اگر طول تصویر قائم بردار $a = (a_1, a_2, a_3)$ بر صفحه‌های xy ، yz و xz به ترتیب ۲، ۳ و $\sqrt{11}$ باشد، a_3 کدام است؟

- (۱) ± 1 (۲) $\pm\sqrt{3}$ (۳) $\pm 2\sqrt{2}$ (۴) $\pm\sqrt{2}$

۲۳- بردار $a = (m - 1, n + 2, m + n)$ بر صفحه‌ی xy عمود است. در این صورت:

(۱) بردار $b = (2m + n, m, n - m)$ با محور Oy موازی است.

(۲) بردار $c = (m, n + 2, 2m - n)$ با صفحه‌ی xy موازی است.

(۳) بردار $d = (2, 2m + n, m - 1)$ با محور Ox موازی است.

(۴) بردار $e = (m, n, 2m + n)$ با صفحه‌ی xz موازی است.

۲۴- بردار a با بردار $b = (2, 1, -2)$ موازی است. اگر $|\vec{a}| = 6$ ، مجموع مؤلفه‌های \vec{a} کدام است؟

- (۱) ۲ (۲) ۳ (۳) ± 2 (۴) ± 3

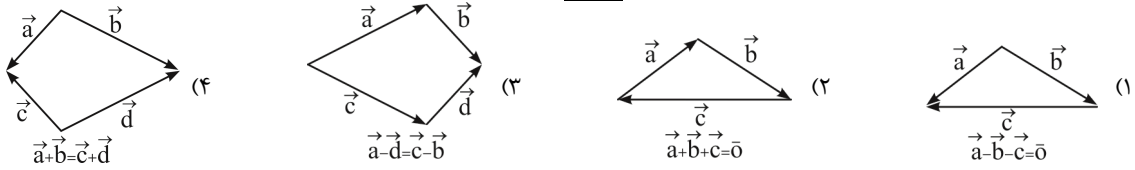
۲۵- دو بردار $a = (0, 2, m)$ و $b = (3n - 6, n + 3, m + 2)$ با هم موازی اند. حاصل $m + n$ کدام است؟

- (۱) ۴ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۵

۲۶- اگر سه نقطه‌ی $A(1, 2, -1)$ ، $B(2, m, 1)$ و $C(n, -1, 3)$ روی یک خط باشند، mn کدام است؟

- (۱) $\frac{2}{3}$ (۲) $\frac{2}{3}$ (۳) $\frac{3}{4}$ (۴) $\frac{4}{3}$

۲۷- رابطه‌ی داده شده برای هر شکل، در کدام گزینه صحیح نیست؟

۲۸- اگر چهار بردار $\vec{OA}, \vec{OB}, \vec{OC}, \vec{OD}$ در تساوی $\vec{OA} - \vec{OB} = k(\vec{OD} - \vec{OC})$ صدق کنند، چهارضلعی ABCD همواره کدام است؟ ($k > 1$)

- (۱) دوزنقه (۲) لوزی (۳) متوازی‌الاضلاع (۴) مستطیل

۲۹- به ازای کدام مقدار m ، بردار $a = (1, 2, m)$ را می‌توان به صورت مجموع دو بردار در راستای بردارهای $(0, -1, 2)$ و $(2, 3, -1)$ نوشت؟

- (۱) $\frac{2}{3}$ (۲) $-\frac{2}{3}$ (۳) $\frac{3}{2}$ (۴) $-\frac{3}{2}$

۳۰- اگر \vec{a} و \vec{b} دو بردار غیرصفر باشند، زاویه‌ی بین $\vec{u} = \frac{\vec{a}}{|\vec{a}|} + \frac{\vec{b}}{|\vec{b}|}$ و $\vec{v} = \vec{a}|\vec{b}| + \vec{b}|\vec{a}|$ کدام است؟

- (۱) صفر (۲) حاده (۳) قائمه (۴) منفرجه

۳۱- اگر AM, BN, CP میان‌های مثلث ABC باشند، حاصل $\vec{AM} + \vec{BN} + \vec{CP}$ کدام است؟

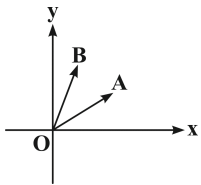
- (۱) \vec{AB} (۲) \vec{AC} (۳) $3\vec{AM}$ (۴) $\vec{0}$

۳۲- در مثلث ABC نقطه‌ی G محل برخورد میان‌هاست. حاصل $\vec{GA} + \vec{GB} + \vec{GC}$ کدام است؟

- (۱) $3\vec{GA}$ (۲) $\vec{0}$ (۳) $3\vec{BC}$ (۴) \vec{AB}

۳۳- اگر زاویه‌ی بین دو بردار a و b منفرجه باشد، آن‌گاه:

- (۱) $|\vec{a} + \vec{b}| > |\vec{a} - \vec{b}|$ (۲) $|\vec{a} + \vec{b}| < |\vec{a} - \vec{b}|$ (۳) $|\vec{a} + \vec{b}| = |\vec{a} - \vec{b}|$ (۴) $(\vec{a} + \vec{b}) \parallel (\vec{a} - \vec{b})$

۳۴- دو بردار \vec{OA} و \vec{OB} در فضای \mathbb{R}^2 با طول‌های مساوی، با محور Ox به ترتیب زاویه‌های 43° و 75° می‌سازند. زاویه‌ی $\vec{OA} + \vec{OB}$ با محور Ox چند درجه است؟

- (۱) 60 (۲) 58 (۳) 57 (۴) 59

۳۵- بردارهای $u = (2, -1, 1)$ و $v = (-4, 3, 3)$ قطره‌های یک متوازی‌الاضلاع‌اند. اندازه‌ی ضلع کوچک‌تر متوازی‌الاضلاع کدام است؟

- (۱) $\sqrt{14}$ (۲) 4 (۳) 3 (۴) $\sqrt{6}$

۳۶- اگر $\vec{a} = 2\vec{i} + m\vec{j} + 3\vec{k}$ و $\vec{e}_a = n\vec{i} + \frac{\sqrt{3}}{4}\vec{j} + p\vec{k}$ باشد، مقدار $m + n + p$ کدام است؟

- (۱) $\frac{1}{2} - \sqrt{3}$ (۲) $\frac{1}{2} + \sqrt{3}$ (۳) $\frac{5}{4} - \sqrt{3}$ (۴) $\frac{5}{4} + \sqrt{3}$

سطح (۳)

۳۷- سه نقطه‌ی $A(2, 1, -1), B(1, -3, 2), C(x, y, z)$ در فضا مفروض‌اند. حداقل مقدار $|\vec{AC}| + |\vec{BC}|$ کدام است؟

- (۱) $3\sqrt{2}$ (۲) $\sqrt{10}$ (۳) $\sqrt{26}$ (۴) 5

۳۸- چند نقطه مانند M در فضا وجود دارد که فاصله‌ی آن‌ها از نقطه‌ی $A(-2, 2, 1)$ برابر ۳ و از نقطه‌ی $B(1, 2, -3)$ برابر ۴ باشد؟

- (۱) دو (۲) یک (۳) بی‌شمار (۴) صفر

۳۹- \vec{a} و \vec{b} دو بردار غیرصفر و ناموازی‌اند. به ازای کدام مقدار n ، بردارهای $\vec{u} = 2\vec{a} - 3\vec{b}$ و $\vec{v} = 3\vec{a} + (n-1)\vec{b}$ موازی‌اند؟

- (۱) $-\frac{2}{7}$ (۲) $-\frac{5}{2}$ (۳) $-\frac{7}{2}$ (۴) $-\frac{2}{5}$

آزمایش اول

نقطه و بردار در فضای سه بعدی

سطح (۱)

۱- (۳)

نکته (۱): الف) فضای سه بعدی \mathbb{R}^3 را به صورت زیر تعریف می‌کنیم:

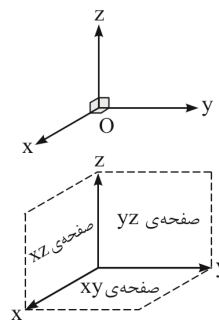
$$\mathbb{R}^3 = \mathbb{R} \times \mathbb{R} \times \mathbb{R} = \{(x, y, z) \mid x, y, z \in \mathbb{R}\}$$

یعنی فضای \mathbb{R}^3 مجموعه‌ی تمام سه‌تایی‌های مرتبی است که مؤلفه‌های آن‌ها، اعداد حقیقی باشند.

(ب) دستگاه مختصات سه‌بعدی در \mathbb{R}^3 ،

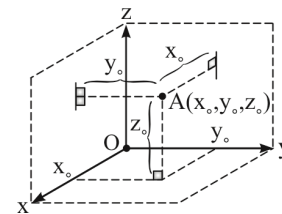
از سه محور هم‌مرس و دوجه‌دو عمود بر هم تشکیل می‌شود. محل هم‌مرسی محورها را مبدأ مختصات می‌نامیم.

(ج) هر دو محور مختصات، یک صفحه‌ی مختصات را تشکیل می‌دهند.

(د) مختصات هر نقطه از \mathbb{R}^3 را به صورت یک سه‌تایی مرتب (x, y, z) نشان می‌دهیم که در آن:

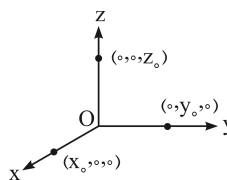
- ۱) x (طول) برابر است با فاصله‌ی جهت‌دار آن نقطه از صفحه‌ی YZ .
 - ۲) y (عرض) برابر است با فاصله‌ی جهت‌دار آن نقطه از صفحه‌ی XZ .
 - ۳) z (ارتفاع) برابر است با فاصله‌ی جهت‌دار آن نقطه از صفحه‌ی XY .
- (ه) نقطه‌ی $O(0, 0, 0)$ را مبدأ مختصات گوئیم.

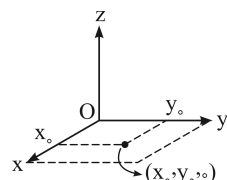
نکته (۲): الف) اگر نقطه‌ای روی محور X قرار داشته باشد، مختصات آن به صورت $(x_0, 0, 0)$ می‌باشد.

(ب) اگر نقطه‌ای روی محور Y قرار داشته باشد، مختصات آن به صورت $(0, y_0, 0)$ می‌باشد.

(ج) اگر نقطه‌ای روی محور Z قرار داشته باشد، مختصات آن به صورت $(0, 0, z_0)$ می‌باشد.

(د) اگر نقطه‌ای روی صفحه‌ی XY قرار داشته باشد، مختصات آن به صورت $(x_0, y_0, 0)$ می‌باشد.

(ه) اگر نقطه‌ای روی صفحه‌ی YZ قرار داشته باشد، مختصات آن به صورت $(0, y_0, z_0)$ می‌باشد.

(و) اگر نقطه‌ای روی صفحه‌ی XZ قرار داشته باشد، مختصات آن به صورت $(x_0, 0, z_0)$ می‌باشد.

با توجه به نکات فوق داریم:

$A = (1, 0, 0)$ ✓

$B = (1, 0, 1)$ ✓

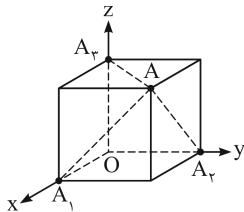
$C = (1, 1, 1)$ ✗

$D = (0, 1, 1)$ ✓

۲- (۳)

نکته (۱): نقطه‌ی $A(x, y, z)$ مفروض است. در این صورت:

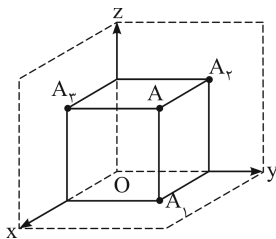
- الف) تصویر نقطه‌ی A روی محور X ، نقطه‌ی $A_1(x, 0, 0)$ است.
- ب) تصویر نقطه‌ی A روی محور Y ، نقطه‌ی $A_2(0, y, 0)$ است.
- ج) تصویر نقطه‌ی A روی محور Z ، نقطه‌ی $A_3(0, 0, z)$ است.

تذکر: برای یافتن مختصات تصویر یک نقطه روی یک محور مختصات، مؤلفه‌ی نظیر آن محور را ثابت نگه داشته و به جای مؤلفه‌های دیگر، صفر قرار می‌دهیم.

نکته (۲): نقطه‌ی $A(x, y, z)$ مفروض است. در این صورت:

- الف) تصویر نقطه‌ی A روی صفحه‌ی XY ، نقطه‌ی $A_1(x, y, 0)$ است.
- ب) تصویر نقطه‌ی A روی صفحه‌ی YZ ، نقطه‌ی $A_2(0, y, z)$ است.
- ج) تصویر نقطه‌ی A روی صفحه‌ی XZ ، نقطه‌ی $A_3(x, 0, z)$ است.

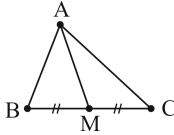

تذکر: برای یافتن تصویر یک نقطه روی یک صفحه مختصات، مؤلفه‌های نظیر آن صفحه را ثابت نگه داشته و به جای مؤلفه‌ی دیگر، صفر قرار می‌دهیم.

۴- (۳)

نکته: دو نقطه‌ی $A(x_1, y_1, z_1)$ و $B(x_2, y_2, z_2)$ در فضا مفروض‌اند. در این صورت، مختصات نقطه‌ی M وسط پاره‌خط AB از رابطه‌ی زیر محاسبه می‌شود:

$$M = \frac{A+B}{2} = \left(\frac{x_1+x_2}{2}, \frac{y_1+y_2}{2}, \frac{z_1+z_2}{2} \right)$$

$M \Rightarrow M = \frac{B+C}{2}$ وسط BC است.

$$\Rightarrow M = \left(\frac{2+1}{2}, \frac{2+0}{2}, \frac{1+1}{2} \right) = (2, 1, 1)$$

$$\Rightarrow |AM| = \sqrt{(2-1)^2 + (1-2)^2 + (1+1)^2} = \sqrt{6}$$

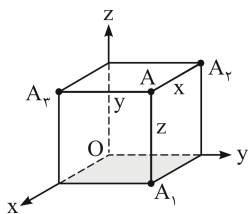
۵- (۱)

نکته (۱): اگر قرینه‌ی نقطه‌ی A نسبت به نقطه‌ی M ، نقطه‌ی B باشد، آنگاه نقطه‌ی M وسط پاره‌خط AB است و داریم:

$$M = \frac{A+B}{2} \Rightarrow B = 2M - A$$

نکته (۲): نقطه‌ی $A(x, y, z)$ مفروض است. در این صورت:

- (الف) فاصله‌ی نقطه‌ی A از صفحه‌ی xy برابر است با $|AA_1| = |z|$.
- (ب) فاصله‌ی نقطه‌ی A از صفحه‌ی yz برابر است با $|AA_2| = |x|$.
- (ج) فاصله‌ی نقطه‌ی A از صفحه‌ی xz برابر است با $|AA_3| = |y|$.

نکته (۳): مطابق شکل زیر، فاصله‌ی نقطه‌ی $A(x, y, z)$ از محورهای مختصات، برابر با قطره‌های مستطیل‌های جانبی است. پس:

(الف) فاصله‌ی نقطه‌ی A از محور x ها برابر است با:

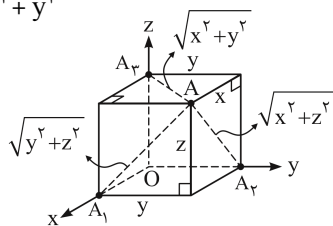
$$|AA_1| = \sqrt{y^2 + z^2}$$

(ب) فاصله‌ی نقطه‌ی A از محور y ها برابر است با:

$$|AA_2| = \sqrt{x^2 + z^2}$$

(ج) فاصله‌ی نقطه‌ی A از محور z ها برابر است با:

$$|AA_3| = \sqrt{x^2 + y^2}$$

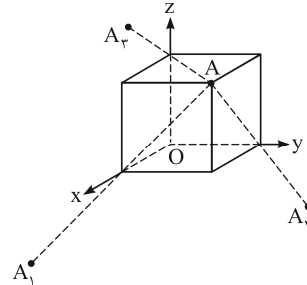
اگر قرینه‌ی نقطه‌ی A نسبت به نقطه‌ی M را B فرض کنیم، داریم:

$$B = 2M - A = 2(2, 1, 1) - (2, 2, 3) = (2, 0, -1)$$

$$\Rightarrow \text{فاصله‌ی } B \text{ از محور } y \text{ها} = \sqrt{x^2 + z^2} = \sqrt{4+1} = \sqrt{5}$$

نکته (۳): نقطه‌ی $A(x, y, z)$ مفروض است. در این صورت:

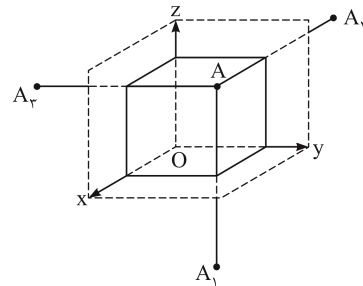
- (الف) قرینه‌ی نقطه‌ی A نسبت به محور x ها، نقطه‌ی $A_1(x, -y, -z)$ است.
- (ب) قرینه‌ی نقطه‌ی A نسبت به محور y ها، نقطه‌ی $A_2(-x, y, -z)$ است.
- (ج) قرینه‌ی نقطه‌ی A نسبت به محور z ها، نقطه‌ی $A_3(-x, -y, z)$ است.

تذکر: برای یافتن قرینه‌ی یک نقطه نسبت به یک محور مختصات، مؤلفه‌ی نظیر آن محور را ثابت نگه داشته و مؤلفه‌های دیگر را قرینه می‌کنیم.

نکته (۴): نقطه‌ی $A(x, y, z)$ مفروض است. در این صورت:

- (الف) قرینه‌ی A نسبت به صفحه‌ی xy ، نقطه‌ی $A_1(x, y, -z)$ است.
- (ب) قرینه‌ی A نسبت به صفحه‌ی yz ، نقطه‌ی $A_2(-x, y, z)$ است.
- (ج) قرینه‌ی A نسبت به صفحه‌ی xz ، نقطه‌ی $A_3(x, -y, z)$ است.

تذکر: برای یافتن قرینه‌ی یک نقطه نسبت به یک صفحه‌ی مختصات، مؤلفه‌های نظیر آن صفحه را ثابت نگه داشته و مؤلفه‌ی دیگر را قرینه می‌کنیم.

با توجه به نکات فوق، گزینه‌ی (۳) غلط است. زیرا قرینه‌ی نقطه‌ی $A(1, 2, 3)$ نسبت به محور z ها، نقطه‌ی $(-1, -2, 3)$ می‌باشد.

۳- (۴)

نکته: فاصله‌ی دو نقطه‌ی $A(x_1, y_1, z_1)$ و $B(x_2, y_2, z_2)$ از رابطه‌ی زیر محاسبه می‌شود:

$$|AB| = \sqrt{(x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2 + (z_2 - z_1)^2}$$

نتیجه: فاصله‌ی نقطه‌ی $A(x, y, z)$ از مبدأ مختصات، از رابطه‌ی روبه‌رو محاسبه می‌شود:

$$|OA| = \sqrt{x^2 + y^2 + z^2}$$

$$|AB| = \sqrt{(1-1)^2 + (1-0)^2 + (1-1)^2} = 1$$

$$|BC| = \sqrt{(1-1)^2 + (1-1)^2 + (0-1)^2} = 1$$

$$|AC| = \sqrt{(1-1)^2 + (1-0)^2 + (0-1)^2} = \sqrt{2}$$

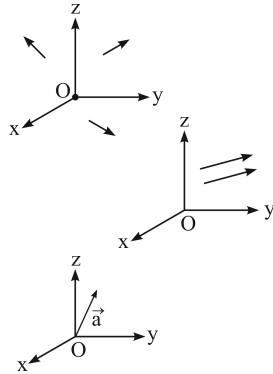
از آن‌جا که $|BC| = |AB| = 1$ و $(\sqrt{2})^2 = 1^2 + 1^2$ ، مثلث ABC در رأس B قائم‌الزاویه‌ی متساوی‌الساقین است.

۶- (۱) فرض کنیم نقطه‌ی $M(x, 0, 0)$ روی محور X ها، جواب مسأله باشد. پس داریم:

$$|AM| = \sqrt{5} \Rightarrow \sqrt{(x-1)^2 + 4 + 9} = \sqrt{5} \Rightarrow (x-1)^2 = -8$$

از آن جا که معادله‌ی فوق فاقد جواب است، چنین نقطه‌ای وجود ندارد.

۷- (۱)

نکته (۱): هر پاره‌خط جهت‌دار در فضا را پیکان گوئیم.

نکته (۲): دو پیکان را که هم‌راستا، هم‌اندازه و هم‌جهت باشند، هم‌ارز گوئیم.

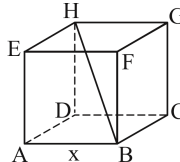
نکته (۳): پیکانی را که نقطه‌ی آغازش مبدأ مختصات باشد، بردار گوئیم.

نکته (۴): مختصات یک بردار عبارت است از مختصات نقطه‌ی انتهایی آن بردار. اگر نقطه‌ی انتهایی بردار a نقطه‌ی (a_1, a_2, a_3) باشد، می‌نویسیم $\vec{a} = (a_1, a_2, a_3)$.

نکته (۵): اندازه‌ی بردار $a = (a_1, a_2, a_3)$ را با نماد $|\vec{a}|$ نشان می‌دهیم و از رابطه‌ی زیر محاسبه می‌شود:

$$|\vec{a}| = \sqrt{a_1^2 + a_2^2 + a_3^2}$$

یادآوری: اگر طول یال یک مکعب برابر x باشد، طول قطر مکعب برابر است با $x\sqrt{3}$.

$$AB = x \Rightarrow HB = x\sqrt{3}$$

$$\vec{a} = (1, 2, -1) \Rightarrow |\vec{a}| = \sqrt{1+4+1} = \sqrt{6}$$

حال اگر اندازه‌ی یال مکعب را x فرض کنیم، داریم:

$$|\vec{a}| = x\sqrt{3} \Rightarrow \sqrt{6} = x\sqrt{3} \Rightarrow x = \frac{\sqrt{6}}{\sqrt{3}} = \sqrt{2}$$

۸- (۲)

نکته (۱): بردار $a = (a_1, a_2, a_3)$ مفروض است. در این صورت:

(الف) تصویر بردار a روی محور X ها، بردار $(a_1, 0, 0)$ است.

(ب) تصویر بردار a روی محور Y ها، بردار $(0, a_2, 0)$ است.

(ج) تصویر بردار a روی محور Z ها، بردار $(0, 0, a_3)$ است.

نکته (۲): بردار $a = (a_1, a_2, a_3)$ مفروض است. در این صورت:

(الف) تصویر بردار a روی صفحه‌ی XY ، بردار $(a_1, a_2, 0)$ است.

(ب) تصویر بردار a روی صفحه‌ی XZ ، بردار $(a_1, 0, a_3)$ است.

(ج) تصویر بردار a روی صفحه‌ی YZ ، بردار $(0, a_2, a_3)$ است.

نکته (۳): بردار $a = (a_1, a_2, a_3)$ مفروض است. در این صورت:

(الف) قرینه‌ی بردار a نسبت به محور X ها، بردار $(a_1, -a_2, -a_3)$ است.

(ب) قرینه‌ی بردار a نسبت به محور Y ها، بردار $(-a_1, a_2, -a_3)$ است.

(ج) قرینه‌ی بردار a نسبت به محور Z ها، بردار $(-a_1, -a_2, a_3)$ است.

نکته (۴): بردار $a = (a_1, a_2, a_3)$ مفروض است. در این صورت:

(الف) قرینه‌ی بردار a نسبت به صفحه‌ی XY ، بردار $a = (a_1, a_2, -a_3)$ است.

(ب) قرینه‌ی بردار a نسبت به صفحه‌ی YZ ، بردار $(-a_1, a_2, a_3)$ است.

(ج) قرینه‌ی بردار a نسبت به صفحه‌ی XZ ، بردار $(a_1, -a_2, a_3)$ است.

تذکر: برای یافتن تصویر (یا قرینه‌ی) بردار $a = (x, y, z)$ نسبت به محورها یا صفحات مختصات، کافی است تصویر (یا قرینه‌ی) نقطه‌ی انتهایی آن (یعنی نقطه‌ی (x, y, z)) را بیابیم.

با توجه به نکات فوق، گزینه‌ی (۲) صحیح نیست. زیرا تصویر بردار $a = (1, 2, 3)$ روی صفحه‌ی XZ ، بردار $a' = (1, 0, 3)$ می‌باشد.

۹- (۲)

نکته (۱): اگر نقاط $A(x_A, y_A, z_A)$ و $B(x_B, y_B, z_B)$ به ترتیب ابتدا و انتهای پیکان AB باشند، مختصات بردار هم‌ارز با این پیکان از رابطه‌ی زیر به دست می‌آید:

$$\vec{AB} = B - A = (x_B - x_A, y_B - y_A, z_B - z_A)$$

نکته (۲): دو بردار $a = (a_1, a_2, a_3)$ و $b = (b_1, b_2, b_3)$ مساوی گوئیم هرگاه مؤلفه‌های آن‌ها نظیر به نظیر با هم مساوی باشند.

$$\vec{a} = \vec{b} \Leftrightarrow (a_1 = b_1, a_2 = b_2, a_3 = b_3)$$

اگر مختصات نقطه‌ی D را (x, y, z) فرض کنیم، داریم:

$$\vec{AC} = \vec{BD} \Rightarrow C - A = D - B \Rightarrow (2, -1, 3) = (x - 2, y, z - 1)$$

$$\Rightarrow \begin{cases} x - 2 = 2 \\ y - 1 = -1 \\ z - 1 = 3 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} x = 4 \\ y = -1 \\ z = 4 \end{cases} \Rightarrow D = (4, -1, 4)$$

$$\Rightarrow \vec{AD} = D - A = (3, -3, 5)$$

$$\Rightarrow \vec{AD} = (3, -3, 5) \Rightarrow \text{تصویر } \vec{AD} \text{ روی صفحه‌ی } XY$$

$$\Rightarrow \text{طول تصویر } \vec{AD} \text{ روی صفحه‌ی } XY = \sqrt{9+9+0} = 3\sqrt{2}$$

۱۰- (۴)

نکته: اگر λ یک عدد حقیقی و $\vec{a} = (a_1, a_2, a_3)$ یک بردار باشد، آن‌گاه:

(الف) $\lambda\vec{a} = (\lambda a_1, \lambda a_2, \lambda a_3)$

(ب) $|\lambda\vec{a}| = |\lambda| |\vec{a}|$

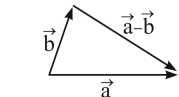
روش اول: فرض کنیم $M = (x, y, z)$. در این صورت:

$$2\vec{MA} = 3\vec{BM} \Rightarrow 2(A - M) = 3(M - B)$$

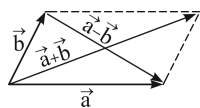
$$\Rightarrow 2(6 - x, -1 - y, 6 - z) = 3(x - 1, y + 1, z - 1)$$

$$\Rightarrow (12 - 2x, -2 - 2y, 12 - 2z) = (3x - 3, 3y + 3, 3z - 3)$$

نکته (پ): الف) دو بردار $a = (a_1, a_2, a_3)$ و $b = (b_1, b_2, b_3)$ مفروض‌اند. در این صورت تفاضل آن‌ها را با $\vec{a} - \vec{b}$ نشان داده و به صورت زیر تعریف می‌کنیم:

(ب) تعبیر هندسی تفاضل دو بردار: دو بردار a و b مفروض‌اند. در این صورت $\vec{a} - \vec{b}$ برداری است که از انتهای \vec{b} به انتهای \vec{a} رسم شود.

نتیجه: دو بردار a و b مفروض‌اند. در این صورت $\vec{a} - \vec{b}$ و $\vec{a} + \vec{b}$ قطرهای متوازی‌الاضلاع‌اند که با \vec{a} و \vec{b} ساخته می‌شود.

روش اول: $\vec{AB} + \vec{BC} + 2\vec{MP} + 2\vec{PN} = \vec{0}$

$$\Rightarrow \vec{AB} + \vec{BC} + 2(\vec{MP} + \vec{PN}) = \vec{0}$$

$$\Rightarrow \vec{AC} + 2\vec{MN} = \vec{0} \Rightarrow \vec{AC} = -2\vec{MN}$$

بنابراین بردار AC مضربی منفی از بردار MN است. در نتیجه این دو بردار، موازی و در خلاف جهت یکدیگرند. پس زاویه‌ی بین آن‌ها 180° می‌باشد.

روش دوم: با توجه به تعریف بردار هم‌ارز با پیکان داریم:

$$\vec{AB} + \vec{BC} + 2\vec{MP} + 2\vec{PN} = \vec{0}$$

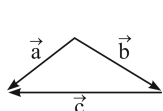
$$\Rightarrow (B - A) + (C - B) + 2(P - M) + 2(N - P) = \vec{0}$$

$$\Rightarrow (C - A) + 2(N - M) = \vec{0} \Rightarrow \vec{AC} + 2\vec{MN} = \vec{0}$$

$$\Rightarrow \vec{AC} = -2\vec{MN}$$

از آن‌جا که \vec{AC} مضربی منفی از \vec{MN} می‌باشد، این دو بردار با هم موازی و در خلاف جهت یکدیگرند. پس زاویه‌ی بین آن‌ها برابر 180° درجه می‌باشد.

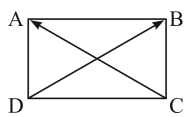
۱۳- (۱) با توجه به شکل داریم $\vec{a} = \vec{b} + \vec{c}$. پس:

$$\vec{a} + \vec{b} + \vec{c} = \vec{a} + \vec{a} = 2\vec{a}$$

$$\Rightarrow |\vec{a} + \vec{b} + \vec{c}| = |2\vec{a}| = 2|\vec{a}| = 6$$

۱۴- (۳) با توجه به شکل داریم:

$$\begin{cases} \vec{CA} = \vec{CD} + \vec{DA} \\ \vec{DB} = \vec{DC} + \vec{CB} \end{cases}$$

$$\Rightarrow \vec{CA} + \vec{DB} = (\vec{CD} + \vec{DA}) + (\vec{DC} + \vec{CB})$$

$$= (\underbrace{\vec{CD} + \vec{DC}}_{\vec{0}}) + \vec{DA} + \vec{CB} = 2\vec{DA}$$

۱۵- (۱)

نکته: الف) بردارهای $i = (1, 0, 0)$ ، $j = (0, 1, 0)$ و $k = (0, 0, 1)$ بردارهای یکی یکی محورهای مختصات گوییم.

(ب) هر بردار دلخواه $a = (a_1, a_2, a_3)$ را می‌توان به صورت $\vec{a} = a_1\vec{i} + a_2\vec{j} + a_3\vec{k}$ نشان داد.

$$\vec{v}_1 = (2, 3, 1) \text{ و } \vec{v}_2 = (1, -1, 1)$$

$$\Rightarrow \vec{v}_1 - 2\vec{v}_2 = (2, 3, 1) - (2, -2, 2) = (0, 5, -1)$$

$$\Rightarrow \begin{cases} 12 - 2x = 3x - 3 \\ -2 - 2y = 3y + 3 \\ 12 - 2z = 3z - 3 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} x = 3 \\ y = -1 \\ z = 3 \end{cases} \Rightarrow M = (3, -1, 3)$$

$$\Rightarrow \text{فاصله‌ی } M \text{ از صفحه‌ی } xz = |-1| = 1$$

روش دوم:

$$2\vec{MA} = 2\vec{BM} \Rightarrow 2(A - M) = 2(M - B) \Rightarrow 2A - 2M = 2M - 2B$$

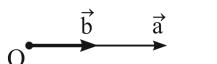
$$\Rightarrow 2A + 2B = 4M \Rightarrow M = \frac{2A + 2B}{4} = \frac{2(6, -1, 6) + 2(1, -1, 1)}{4}$$

$$\Rightarrow M = (3, -1, 3) \Rightarrow \text{فاصله‌ی } M \text{ از صفحه‌ی } xz = |-1| = 1$$

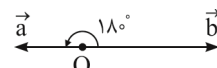
۱۱- (۱)

نکته (۱): دو بردار a و b را موازی گوییم هرگاه مضربی از یکدیگر باشند. یعنی $\vec{a} = \lambda\vec{b}$ ($\lambda \in \mathbb{R}$).

تذکر: الف) اگر $\lambda > 0$ باشد، آن‌گاه \vec{a} و \vec{b} هم‌جهت‌اند و زاویه‌ی بین آن‌ها صفر درجه است.

(ب) اگر $\lambda < 0$ باشد، آن‌گاه \vec{a} و \vec{b} در خلاف جهت یکدیگرند و زاویه‌ی بین آن‌ها 180° است.

نکته (پ): اگر دو بردار $a = (a_1, a_2, a_3)$ و $b = (b_1, b_2, b_3)$ موازی باشند، آن‌گاه $\frac{a_1}{b_1} = \frac{a_2}{b_2} = \frac{a_3}{b_3}$ و برعکس.

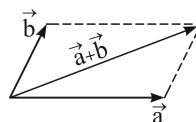
$$\vec{v}_1 \parallel \vec{v}_2 \Rightarrow \frac{2}{-1} = \frac{1}{2k} = \frac{m+1}{1} \Rightarrow \begin{cases} 2k = -\frac{1}{2} \\ m+1 = -2 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} k = -\frac{1}{4} \\ m = -3 \end{cases}$$

۱۲- (۴)

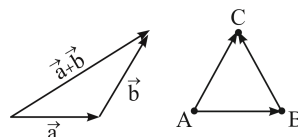
نکته (۱): الف) دو بردار $a = (a_1, a_2, a_3)$ و $b = (b_1, b_2, b_3)$ مفروض‌اند. در این صورت مجموع آن‌ها را با $\vec{a} + \vec{b}$ نشان می‌دهیم و به صورت زیر تعریف می‌کنیم:

$$\vec{a} + \vec{b} = (a_1 + b_1, a_2 + b_2, a_3 + b_3)$$

(ب) تعبیر هندسی جمع دو بردار (روش مثلثی): اگر با دو بردار a و b یک متوازی‌الاضلاع بسازیم، آن‌گاه $\vec{a} + \vec{b}$ قطری از متوازی‌الاضلاع است که از مبدأ \vec{a} و \vec{b} شروع می‌شود.

(ج) تعبیر هندسی جمع دو بردار (روش مثلثی): اگر ابتدای بردار b منطبق بر انتهای بردار a باشد، آن‌گاه $\vec{a} + \vec{b}$ ضلع سوم مثلثی است که با \vec{a} و \vec{b} ساخته می‌شود.

$$\vec{AB} + \vec{BC} = \vec{AC}$$

(۲) - ۲۰

نکته (۱): اگر چهار نقطه A, B, C, D و رأس‌های یک متوازی‌الاضلاع باشند، آن‌گاه: $A + C = B + D = 2O$

نکته (۲): اگر نقطه‌ی G مرکز ثقل مثلث ABC باشد، آن‌گاه:

$$G = \frac{A + B + C}{3}$$

$ABCD \Rightarrow A + C = B + D$ متوازی‌الاضلاع است.

$$\Rightarrow D = A + C - B = (2, 3, 0)$$

حال مختصات نقطه‌ی $G(a, b, c)$ مرکز ثقل مثلث ACD را می‌یابیم:

$$G = \frac{A + C + D}{3} = \left(\frac{1+2+2}{3}, \frac{2+0+3}{3}, \frac{-1+2+0}{3} \right)$$

$$\Rightarrow G = \left(2, \frac{5}{3}, \frac{1}{3} \right) \Rightarrow a + b + c = 2 + \frac{5}{3} + \frac{1}{3} = 4$$

(۲) - ۲۱ فرض کنیم نقطه‌ی $M(x, y, 0)$ روی صفحه‌ی xy و عضوی از مکان هندسی مورد نظر باشد. بنابراین:

$$|MA| = 5 \Rightarrow \sqrt{(x-1)^2 + (y-2)^2 + 9} = 5$$

$$\Rightarrow (x-1)^2 + (y-2)^2 = 16$$

پس مکان هندسی مورد نظر، دایره‌ای به مرکز $(1, 2, 0)$ و شعاع ۴ روی صفحه‌ی xy می‌باشد.

(۱) - ۲۲

$$\vec{a} = (a_1, a_2, a_3) \Rightarrow \text{تصویر } \vec{a} \text{ روی صفحه‌ی } xy = (a_1, a_2, 0)$$

$$\Rightarrow \text{طول تصویر } \vec{a} \text{ روی صفحه‌ی } xy = \sqrt{a_1^2 + a_2^2} = 3 \Rightarrow a_1^2 + a_2^2 = 9 \quad (I)$$

$$\Rightarrow \begin{cases} a_1^2 + a_2^2 = 4 & (II) \\ a_1^2 + a_3^2 = 11 & (III) \end{cases} \text{ به روش مشابه}$$

با جمع زدن روابط (I)، (II) و (III) داریم:

$$2a_1^2 + 2a_2^2 + 2a_3^2 = 24 \Rightarrow a_1^2 + a_2^2 + a_3^2 = 12 \Rightarrow (a_1^2 + a_2^2) + a_3^2 = 12$$

$$\xrightarrow{(III)} 11 + a_3^2 = 12 \Rightarrow a_3^2 = 1 \Rightarrow a_3 = \pm 1$$

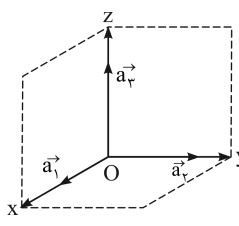
(۳) - ۲۳

نکته (۱): اگر یک بردار با یک محور مختصات موازی باشد، بر آن محور منطبق است و در نتیجه:

(الف) اگر بردار a با محور x موازی باشد (بر صفحه‌ی yz عمود باشد)، مختصات آن به صورت $\vec{a}_1 = (x, 0, 0)$ می‌باشد.

(ب) اگر بردار a با محور y موازی باشد (بر صفحه‌ی xz عمود باشد)، مختصات آن به صورت $\vec{a}_2 = (0, y, 0)$ می‌باشد.

(ج) اگر بردار a با محور z موازی باشد (بر صفحه‌ی xy عمود باشد)، مختصات آن به صورت $\vec{a}_3 = (0, 0, z)$ می‌باشد.

$$\Rightarrow |\vec{v}_1 - 2\vec{v}_2| = \sqrt{0+25+1} = \sqrt{26} \quad (I)$$

$$\vec{v}_1 + 2\vec{v}_2 = (2, 3, 1) + (2, -2, 2) = (4, 1, 3)$$

$$\Rightarrow |\vec{v}_1 + 2\vec{v}_2| = \sqrt{16+1+9} = \sqrt{26} \quad (II)$$

$$(I), (II) \Rightarrow \frac{|\vec{v}_1 - 2\vec{v}_2|}{|\vec{v}_1 + 2\vec{v}_2|} = \frac{\sqrt{26}}{\sqrt{26}} = 1$$

(۲) - ۱۶

یادآوری: اگر بردارهای a و b دو ضلع یک مثلث باشند، آن‌گاه ضلع سوم مثلث، بردار $\vec{a} - \vec{b}$ می‌باشد.

$$\vec{a} - \vec{b} = (-3, 2, -2) \text{ ضلع سوم مثلث}$$

$$\Rightarrow \text{طول ضلع سوم مثلث} = |\vec{a} - \vec{b}| = \sqrt{9+4+4} = \sqrt{17}$$

(۱) - ۱۷

نکته (۱): هر بردار به طول یک را بردار یکه (واحد) گوئیم.

نکته (۲): الف) بردار a مفروض است. بردار یکه‌ای که هم‌راستا و هم‌جهت با \vec{a} باشد را بردار یکه‌ی نظیر \vec{a} گوئیم و با نماد \vec{e}_a نشان می‌دهیم. (ب) برای هر بردار دلخواه a داریم:

$$\vec{e}_a = \frac{1}{|\vec{a}|} \vec{a}$$

تذکر: \vec{e}_a را «جهت بردار a » نیز گوئیم.

بردار $a = (2m, -m, 2m)$ یکه است. پس طول آن برابر ۱ می‌باشد و داریم:

$$|\vec{a}| = 1 \Rightarrow \sqrt{4m^2 + m^2 + 4m^2} = 1$$

$$\Rightarrow \sqrt{9m^2} = 1 \Rightarrow 9m^2 = 1$$

$$\Rightarrow m^2 = \frac{1}{9} \Rightarrow m = \pm \frac{1}{3}$$

(۳) - ۱۸

$$\vec{a} - 2\vec{b} = (-1, 2, 0) - (2, 2, -4) = (-3, 0, 4)$$

$$\Rightarrow |\vec{a} - 2\vec{b}| = \sqrt{9+16} = 5$$

$$\vec{e}_{(\vec{a}-2\vec{b})} = \frac{\vec{a} - 2\vec{b}}{|\vec{a} - 2\vec{b}|} = \frac{(-3, 0, 4)}{5} = \left(-\frac{3}{5}, 0, \frac{4}{5} \right)$$

سطح (۲)

(۲) - ۱۹

$$\text{فاصله‌ی } A \text{ از محور } x = \sqrt{y^2 + z^2} = \sqrt{13} \Rightarrow y^2 + z^2 = 13$$

$$\text{فاصله‌ی } A \text{ از محور } y = \sqrt{x^2 + z^2} = \sqrt{14} \Rightarrow x^2 + z^2 = 14$$

$$\text{فاصله‌ی } A \text{ از صفحه‌ی } xy = |z| = 3 \Rightarrow z^2 = 9$$

$$\Rightarrow \begin{cases} y^2 + z^2 = 13 \\ x^2 + z^2 = 14 \\ z^2 = 9 \end{cases} \xrightarrow[\text{معادله‌ی اول و دوم}]{\text{جای‌گذاری } z^2} \begin{cases} x^2 = 5 \\ y^2 = 4 \\ z^2 = 9 \end{cases}$$

$$|OA| = \sqrt{x^2 + y^2 + z^2} = \sqrt{5+4+9} = \sqrt{18} = 3\sqrt{2}$$